

Historisch
Genootschap
Oud Soetermeer

't Seghen Waert

jaargang 44
nr 1, 2025

In deze aflevering:

- Nieuws uit het Stadsarchief: Wie weet nog waar Soetelande ligt?
- 'Spookweg' Rijksweg 14
- Werken bij Brinkers, het verhaal van Aad van der Linden

Verkoop-plannen?

Taxatierapport of
waardebepaling
van uw woning nodig?

Neem voor een vrijblijvende afspraak
gerust contact op met ons kantoor.

de[®]
makelaars
Jenné | Baars | Jenné

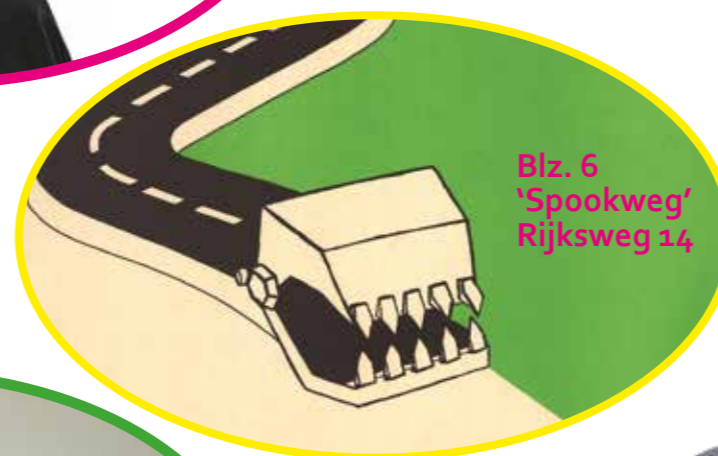
Schoutenhoek 40 Zoetermeer
T. 079 - 323 88 38
info@demakelaars.nu
www.demakelaars.nu

Inhoud

Blz. 2
Wie weet
nog waar
Soetelande
ligt?

Blz. 6
'Spookweg'
Rijksweg 14

Blz. 12
Werken bij
Brinkers

Over Ons

Tijdens de Nieuwjaarsreceptie op 11 januari hebben we ons jubileumjaar afgesloten. De publieksprijs van de fotowedstrijd 'Zoetermeer in beeld' is uitgereikt en de Canon van de Zoetermeerse Geschiedenis in 50 vensters heeft op de website geheugenvanzoetermeer.nl een plaats gekregen. In dezelfde week zijn bij alle basisscholen in Zoetermeer boekjes bezorgd met de Canon in 12 vensters als cadeau voor de leerlingen van groep 7 en 8. De titel van het boekje is 'Otte en Geus ontdekken de Zoetermeerse geschiedenis'

Ook voor dit jaar zijn er weer vele plannen en activiteiten voor en achter de schermen. Er is een mooie agenda voor tentoonstellingen, waarbij onder andere aandacht zal worden besteed aan 80 jaar bevrijding en objecten die wij via Museum de Voorde hebben verkregen. Ook de medewerking aan Open Monumentendag en het Historisch Festival zijn weer vaste onderdelen. De vrijwilligers dragen ieder met hun eigen specialismen bij aan het uitdragen van de geschiedenis van Zoetermeer en haar inwoners.

Bestuurlijk gaan we ons bezig houden met de plannen voor een Erfgoedcentrum in Zoetermeer. De gemeenteraad heeft de locatie gekozen (een gedeelte van de huidige brandweerkazerne aan de Brusselstraat) en er is een budget om het centrum op te zetten en te onderhouden. Het gaat nu om de vragen: 'Hoe gaat het er uit zien, wat organiseren we er en hoe is de organisatie geregeld'. Samen met de Gemeente en de Erfgoedpartners, de Stichting Schatbewakers en het Architectuurpunt, zullen we deze discussie voeren. De opening is gepland in 2026.

Jan de Ruiter, voorzitter

Omslag: De Oude kerk en de kosterswoning gezien vanuit het Wilheminapark (foto: Ron Tousain)

Inhoud

- 1 Over ons
- 2 Nieuws uit het Stadsarchief: Wie weet nog waar Soetelande ligt?
- 5 Otte en Geus ontdekken Zoetermeerse geschiedenis
- 6 'Spookweg' Rijksweg 14
- 12 Werken bij Brinkers, het verhaal van Aad van der Linden
- 18 Er was er een jarig!
- 23 Column: Tweelingdorp

Nieuws uit het Stadsarchief

Wie weet nog waar Soetelande ligt?

Leonard Korevaar

Vanaf 2 maart is het zuidelijke deel van Nederland (en enkele noordelijke enclaves) weer een aantal dagen in de ban van carnaval. Wat niet alle Zoetermeesters weten is dat ook Zoetermeer enkele decennia een carnavalstraditie met feesten, optochten en prins kende. Carnavalsstichting 'De Soetelieten' speelde hier een belangrijke rol in.

Carnavalsactiviteiten

De Soetelieten werd opgericht op 19 september 1969 door de heren A.C. Oosterveen en B. van Breukelen. De stichting had als doel om 'activiteiten op sociaal, cultureel en jeugdgebied te steunen of te ontwikkelen'. De Soetelieten wilden dit bereiken door 'het organiseren van carnavalsactiviteiten voor haar begunstigers, voor kinderen en voor andere personen en/of groepen uit de gemeenschap'.

Soetelande

Het jaarlijkse carnavalsseizoen begon ook in Zoetermeer ieder jaar op 11 november om 11.11 uur.

1979: Prins Ton I (foto: H. Tjepkema)

Bij de start van het seizoen werden de naam van Prins Carnaval en het motto bekend gemaakt. Dulcis (Zoete) de Eerste was in het seizoen 1969-1970 de eerste Zoetermeerse Prins Carnaval. Motto's van de Soetelieten waren onder andere 'Soetelande één groot hart' en 'Blijf jong van hart en optimistisch, vier carnaval!' In het weekend voor de start van de vastentijd werd Zoetermeer omgedoopt tot 'Soetelande'. Hierbij overhandigde de burgemeester of de loco-burgemeester symbolisch de sleutel van 'Soetelande' aan Prins Carnaval. Ieder jaar werd ook een proclamatie opgesteld die bestond uit een mix van serieuze en minder serieuze

punten. Zo proclameerde Prins Jan de Eerste in 1983 bijvoorbeeld dat het voorsorteren bij de polonaises niet verplicht was en dat er pas na carnaval weer aan de bezuinigingen gedacht hoefde te worden.

Feestavonden, optochten en intrada's

Gedurende het carnavalsseizoen organiseerde De Soetelieten allerlei feestavonden, zoals een Bal Raad van Elf, een Groot Carnavalsbal en een Prinsbal. Deze feestavonden werden meestal gehouden in restaurant De Meerbloem in de Dorpsstraat. Naast een kindercarnaval werd er uiteraard ook een optocht georganiseerd. Hierbij reden mooi versierde praalwagens door de stad. De optocht werd door veel Zoetermeerse bedrijven gesponsord en trok veel bekijks. De Soetelieten namen ook geregeld deel aan de 'Intrada', een concours dat jaarlijks onder auspiciën van de Federatie van Carnavalsverenigingen in Midden Nederland werd georganiseerd. In november 1981 namen De Soetelieten zelf de organisatie van de Intrada op zich. Het evenement vond plaats in het complex van de veilinghallen in Bleiswijk en werd vooraf gegaan door een concert van de Golden

Earring. Na de wedstrijden met dansmariekes en boerenkappellen, waaraan verenigingen zoals de Gouwenarren en de Bierkapers deelnamen, vond er uiteraard een carnavalsbal plaats.

De Soetelieten hadden ook een meer serieuze kant. Zo zetten ze zich in voor groepen in de samenleving voor wie het vieren van carnaval niet vanzelfsprekend was. Ze organiseerden bijvoorbeeld carnavalsfeesten voor ouderen en gehandicapten. Daarnaast maakten ze jaarlijks een bedrag over aan de Stichting ter behartiging van de Belangen van Verstandelijk Gehandicapten voor Zoetermeer en omstreken.

Traditie blijft bewaard in het archief

Helaas zijn de carnavalsoptochten van de Soetelieten al jaren geleden uit de Zoetermeerse straten verdwenen en wordt niet langer een prins van Soetelande gekozen. Gelukkig hielden De Soetelieten een archief bij waarin hun activiteiten zijn vastgelegd. Dit archief werd overgedragen aan het HGOS. Het HGOS schonk het archief in 2022 aan het Stadsarchief, waar het eind vorig werd geïnventariseerd en sindsdien geraadpleegd kan worden.

Ook werden enkele objecten van De Soetelieten in de collectie van museum De Voorde opgenomen. Museum De Voorde schonk deze (en andere) objecten in september 2024 aan het Stadsarchief.

Hoewel de activiteiten van De Soetelieten alleen nog terug te vinden zijn in het archief, hoeft Zoetermeer het niet zonder carnavaleske optocht te doen. Sinds een aantal jaren wordt er immers rond 31 oktober een heuse 'Halloweenwalk' georganiseerd. Dit feest rondom spoken en snoep wordt in Zoetermeer uitgebreid gevierd. Hiermee is een nieuwe traditie geboren die wellicht ook ooit weer in het archief eindigt...

Bronnen:

- Feesten in Zoetermeer (2006). Joke de Kler, Historisch Genootschap Oud Soetermeer
- Archief o8g Zoetermeerse Carnavalsstichting 'De Soetelieten', 1969-1988. Stadsarchief Zoetermeer

Algemene Ledenvergadering: donderdag 17 april 2025

Locatie : De Kapelaan , Nicolaasplein 2 , Zoetermeer
Aanvang : 20.00 uur. Zaal open: 19.45 uur

AGENDA

Alle te bespreken stukken staan vanaf 1 april op de website oudsoetermeer.nl.

1. Opening en vaststellen agenda
2. Mededelingen en ingekomen stukken
3. Verslag van de Algemene Ledenvergadering op 10 april 2024
Het verkorte verslag staat in 't Seghen Waert 2024/3, het uitgebreide op de website
4. Bestuurszaken
Ton Vermeulen is aftredend en stelt zich herkiesbaar voor een volgende periode.
In het najaar van 2024 heeft Peter Bazen de werkzaamheden van penningmeester Peter Bekking grotendeels overgenomen. Peter Bekking is helaas overleden. Het bestuur stelt voor Peter Bazen te benoemen tot bestuurslid. Arjen van der Burg is aftredend, het bestuur stelt voor Paul Schoenmakers te benoemen
5. Jaarverslag 2024
6. Jaarrekening en verantwoording 2024
7. Verslag van de kascommissie (de heren J. van Es en P. Albers)
8. Benoeming nieuw lid van de kascommissie
9. Jaarplan en begroting 2026
10. Uitloting van vier obligaties HGOS 2022-2032
11. Rondvraag
12. Sluiting

Na een korte pauze houdt Chris van der Klugt een lezing over pijpenkoppen in Rijnlands grond.

Nieuwe leden

We heten de volgende nieuwe leden van harte welkom:

M.E.J. van den Broek-Spekman, Zoetermeer
J.C. Dubach-van der Spek, Zwitserland
T.G. Gerssen, Zoetermeer
I. Husen, Zoetermeer
T. Jelsma, Zoetermeer
M. Nieuwlaat, Zoetermeer
L. Nijdam-van Gilst, Nijkerk
M. Romijn, Zoetermeer
C.R. Serlie, Den Haag
N.Z. Schutte, Zoetermeer

Aanmelden als lid kan via www.oudsoetermeer.nl of per post via Dorpsstraat 132, 2712 AN Zoetermeer. Vermeld uw naam, adres, geboortedatum, m/v, email-adres en of u zich opgeeft als lid, jeugdlid (tot 18 jaar) of gezinslid (tweede op hetzelfde adres).

Graag houden wij u via email op de hoogte van nieuws betreffende Oud Soetermeer, bijvoorbeeld in de vorm van aankondigingen en de NieuwsFlits. U kunt uw email-adres doorgeven (indien nog niet eerder gedaan) aan ledenadministratie@oudsoetermeer.nl, met vermelding van uw naam en adres.

Otte en Geus ontdekken Zoetermeerse geschiedenis

Simone Langeveld

Niet alleen Zoetermeerse geschiedenis ontdekken deze twee jonge scholieren in het boekje dat ook wel de 'kindercanon' voor Zoetermeer wordt genoemd. Otte en Geus ontdekken ook de plek waar hier in Zoetermeer een grote groep mensen bezig is met lokale geschiedenis. Het laatste verhaaltje in het boekje verwijst hiernaar en dan komen de twee ook echt langs in de Dorpsstraat 132 om advies te vragen over een archeologische vondst: twee pijpenkopjes.

Tijdens het schrijven van de dialogen tussen twee beste maatjes die het leuk vinden als razende reporters in spé op zoek te gaan naar die lokale verhalen werd ik zelf ook weer nieuwsgierig. Het is precies wat ik hoop wat er gebeurt als de kinderen het boekje cadeau krijgen. Zelf denk ik dat de tekeningen die Gijs Rosengarten bij elk verhaal maakte, zullen aanspreken!

Gijs zegt er zelf over: "Geschiedenis, tekenen en iets moois en leerzaams maken, komt bij kinderen bij elkaar in deze kindercanon. Het was voor mij als hobbyist een fantastische opdracht om daar aan te werken."

Toen ik zelf tiener was, in Leiden kunstgeschiedenis ging studeren én in aanraking kwam met de lokale geschiedenis was er een groepje klasgenoten van mij op de middelbare school (Alfrink College) dat zeer actief was in de Archeologische Werkgroep Zoetermeer. Zo tof dat er zo veel geschiedenis terug te vinden was in de bodem van Zoetermeer.

Ook kwam het besef dat er in de Dorpsstraat oude gebouwen staan. Mooie winkelpuien, oude bakkers-winkeltjes, heerlijk! Extra cool wanneer je opgroeit in nieuwbouwhuizen en wijken waar alles uit een en dezelfde bouwperiode komt en de bodem polderland en voorheen veengrond was. Dat laatste besefte ik niet als kind. Maar toen ik klaar was met het VWO en een studie keuze mocht maken wilde ik graag iets met geschiedenis én beeld én geografie doen: Kunstgeschiedenis en Archeologie in Leiden. Zelf ben ik nooit gaan graven in de grond, maar wel gaan speuren in archieven en collecties. Ik verzamelde veel informatie over de schilder. A.P. Schotel en vooral het op zoek gaan naar weer nieuwe schilderijen van zijn hand vond ik enorm leuk speurwerk.

Tegenwoordig zijn veel archieven en fotocollecties digitaal toegankelijk! Je kunt thuis op je computer en zelfs onderweg op je mobieltje speuren en ontdekken. Wat is dat handig en wat is googlemaps een fantastische tool. Wat is het ook ontzettend leuk om in je eigen woonomgeving échte sporen en 'spullen' te vinden en te voelen hoe mensen leefden die zoveel eeuwen geleden op de plek woonden waar wij nu leven. Ik hoop dat Otte en Geus kinderen zullen inspireren om ook nieuwsgierig te zijn naar sporen uit het verleden. Het helpt, denk ik, om het heden te begrijpen en de toekomst wat beter aan te kunnen!

Otte en Geus ontdekken Zoetermeerse geschiedenis is te koop bij het Historisch Genootschap voor Euro 5,-.

'Spookweg' Rijksweg 14

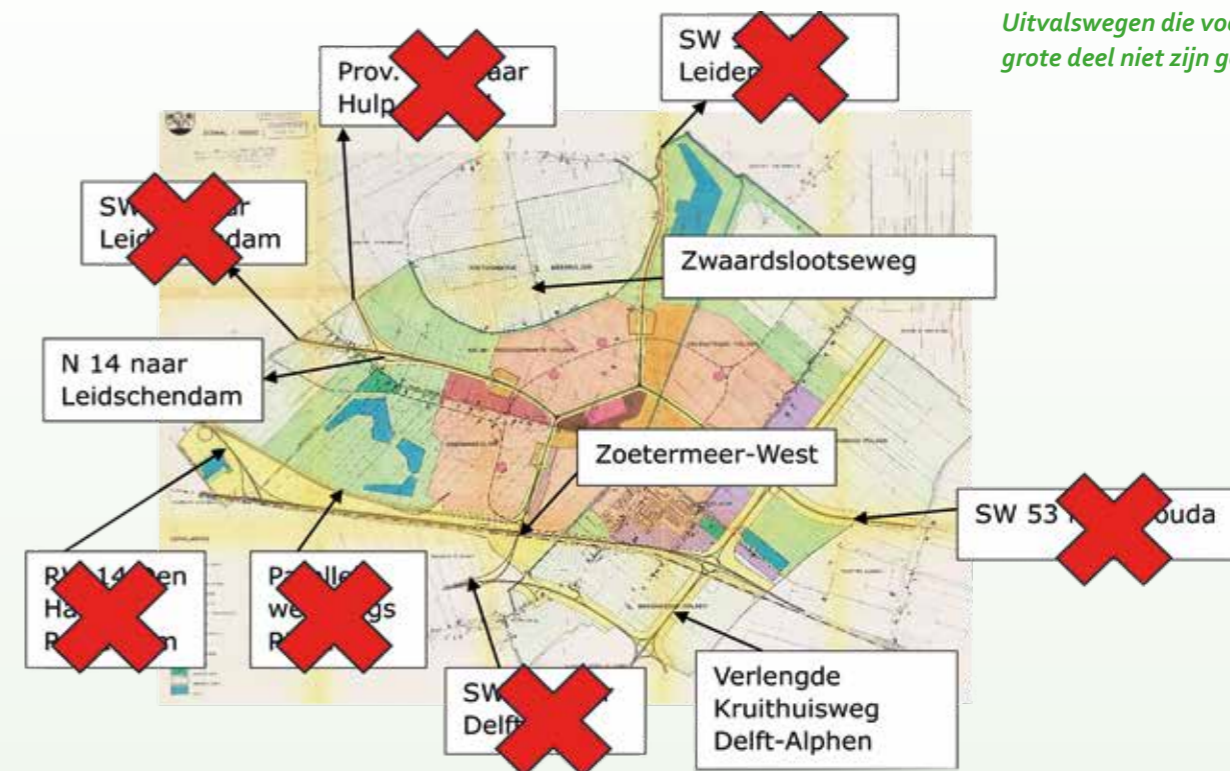
Arjen van der Burg

Voor Zoetermeer als nieuwe stad was verkeer vanaf het begin een van de belangrijkste aandachtspunten. De nieuwe inwoners zouden immers grotendeels in Den Haag blijven werken, dus waren de verbindingen met Den Haag essentieel voor een goed bewoonbare 'overloopkern'. De bestaande Rijksweg 12 was met 2 x 2 rijstroken voor Zoetermeer veel te krap. De conclusie in het ontwerp-Structuurplan uit 1965 was dat er twee nieuwe wegen naar Den Haag nodig zouden zijn en dat ook een nieuwe openbaarvervoerlijn noodzakelijk was. Voor het interne stadsverkeer werd de zogenaamde H-structuur bedacht met wegen in de vier windrichtingen die zouden aansluiten op nieuwe Rijks- en provinciale wegen. Voor die aansluitende wegen was Zoetermeer echter volledig afhankelijk van de plannen van Rijk en provincie. In 1965 waren die plannen uitbundig, royaal en veelbelovend. De realisatie ging grotendeels de mist in. Zoetermeer vertrouwde ten onrechte op die plannen en bleef trouwhartig op hoog tempo woningen bouwen. De bewoners hielden lang last van files naar Den Haag en van sluipverkeer over de Voorweg.

Een spookweg

Rijksweg 14 speelde in de plannen van Rijk en provincie een zeer belangrijke rol. Rijksweg 14 bestaat niet. Of preciezer: Rijksweg 14 (RW14) is nooit tot wasdom gekomen. Anno 2025 is er een autoweg die N14 heet, een kort stukje tussen de N44 in Wassenaar en de A4 bij Leidschendam. Hij loopt uit in twee gemeentelijke wegen: de Zoetermeerse Rijweg in Leidschendam en de Leidschendamseweg in Zoetermeer.

In 1966 verscheen het Structuurschema Hoofdwegen als onderdeel van de Tweede Nota over de Ruimtelijke Ordening, waarin nieuwe steden – zoals Zoetermeer – werden opgenomen. Men stelde een heel raster van Rijkswegen voor, ook tussen Rotterdam en Den Haag, het drukst bereden gebied van Nederland. In 1968 kwam er ook geld (Rijkswegenfonds). Naast de bestaande Rijksweg 13 zou er een nieuwe weg tussen

Uitvalswegen die voor het overgrote deel niet zijn gerealiseerd

Den Haag-West en Schiedam moeten komen (Rijksweg 19). Dat zou volgens de prognoses niet genoeg zijn en daarom werd ook Rijksweg 14 bedacht die aan de noordoost-kant van Rotterdam zou uitkomen. Ook een Rijksweg 16 werd geprojecteerd tussen Haarlem en Rotterdam, die ook voor Zoetermeer van nut zou kunnen zijn. In het Streekplan Haagse Agglomeratie uit 1965 werd dat rijksnet gecompleteerd met tal van nieuwe provinciale wegen, allemaal van belang voor Zoetermeer. Het Structuurplan 1968 van Zoetermeer volgde het Streekplan nauwgezet en zo leek de hoofd-wegenstructuur in en om Zoetermeer vast te liggen. De belangrijkste nieuwe weg naar Den Haag werd de westelijke tak van de H-structuur (nu Amerikaweg), met een capaciteit van 2x3 rijstroken, die ten noorden van Leidschendam aan zou sluiten op de Secundaire Weg 20 (SW20) en op de RW14. Een goede tweede zou een parallelweg langs RW12 zijn die in Zoetermeer aantakte op de Afrikaweg en op de Meerzichtlaan en bij Roeleveen op de Rijksweg 14.

Van helder idee tot rommelige praktijk

Verkiezingen in 1967 (Tweede Kamer) en 1970 (gemeenteraden) hadden protestpartijen op het toneel gebracht (Boerenpartij, PPR, D'66) die anders tegen autoverkeer aankeken. Protesten tegen wegeaanleg namen in het land toe (Utrechtse Baan in Den Haag, RW27 door Amelisweerd in Utrecht). Plannen blijven zelden geheel stabiel. Als eerste begon in 1969 de westelijke provinciale weg (SW20) te schuiven. Hij kwam

er nooit in die vorm. Een tweede weg naar Voorschoten-Hulp en Heil verviel helemaal. Op 8 januari 1970 richtten B&W zich tot minister van Verkeer en Waterstaat Bakker. RW14, waarop SW20 zou aansluiten, zou namelijk pas in 1977/1978 gereed komen. Zoetermeer vreesde dat er tegen die tijd te veel congestie zou optreden op RW12. Het blauwe stuk (SW20, provincie) zou vóór 1974 klaar kunnen zijn, het groene (RW14) hing van het Rijk af. Het gele was van de gemeente, en

Zoetermeers voorstel aan de minister, 1970 (Stadsarchief Zoetermeer)

Wist je dat....

ook Zoetermeesters op VOC-schepen voeren? De in 1602 opgerichte Verenigde Oost-Indische Compagnie (VOC) stuurde jaarlijks schepen via Kaap de Goede Hoop naar de Oost. Tussen 1640 en 1650 waren dat er 165 met in totaal 29.000 opvarenden.

Meestal arriveerden ze in Batavia, het huidige Jakarta. Vandaar voeren de meeste door Azië om goederen te verhandelen die weer via retourschepen naar 'patria' werden vervoerd. De belangrijkste Hollandse handelssteden rusten het aantal schepen uit, de zoge-

Voordeur VOC vestiging
Oude Delft 39
(foto T. de Ruiter)

heten kamer Amsterdam de helft, de kamer Zeeland een kwart en de andere vier waaronder Delft een zestiende deel.

Bemanningen tekenden voor drie of vijf jaar voor dienst in de Oost. Gegevens over 17e-eeuwse opvarenden zijn schaars. Toch dook onlangs in het archief van een Amsterdamse notaris een akte op over Hendrick Jacobsz uit Zoetermeer. Hij was met het Delftse schip Overschie op 20 januari 1644 uit de Maas vertrokken en na een zeer snelle reis eind mei in Batavia aangekomen.

Alle 104 opvarenden overleefden de overtocht maar Hendrick moet daarna ziek zijn geworden en stierf datzelfde jaar. Zijn vader Jacob Meeusz hoorde pas veel later over zijn dood. In 1648 vroeg hij bij de kamer Delft om zijn zoons verdiende gage en andere te goeden.

Ruim 100 jaar vakmanschap en deskundigheid
in nieuwbouw, verbouw, onderhoud en renovatie.

www.gebrhuurman.nl

die had alles al voorbereid. De minister was gevoelig voor het Zoetermeerse probleem en beloofde het benodigde stukje RW14 (groen) te versnellen. Maar Voorburg en Wassenaar lagen dwars.

1972: Het tij keerde zich

Maar het tij keerde, ook bij het kabinet. Inmiddels was er een nieuwe minister aangetreden: W. Drees jr., die sceptisch was over autoverkeer. Hij verwijderde de auto's van het Binnenhof en pleitte voor een soort rekeningrijden. De milieubeweging kwam op en roerde zich in allerlei wegendossiers.

B&W sloegen alarm en informeerden de gemeenteraad. Omdat de gemeente in 1970 had besloten tot versnelde groei werd dit nog klemmender. De gemeente bouwde 4.000 woningen per jaar! Raadslid Bos wees op de druk op de Voorweg, mede een route voor fietsende scholieren.

In 1972 kwam het kabinet-Den Uyl aan de macht en die produceerde in 1973 de zogenaamde Oriënteringsnota. Daarin werden de groeikernen minder belangrijk en zou de groei van de automobilité moeten worden afgeremd. Vanaf dat moment kwam Rijksweg 14 in zwaar weer terecht. De minister (een nieuwe, Westerterp) meldde op 20 maart 1973 dat de start van RW14 niet bekend was. In plaats van een aansluiting op Rijksweg 14 kreeg de gemeente een halve aansluiting op Rijksweg 12. Wel hielp deze kwestie de besluitvorming bij het Rijk over de raillijn, de Zoetermeerlijn, te versnellen. Nu kon de minister de raillijn gebruiken om te bewijzen dat hij het met rijkswegen wat kalmer aan ging doen. Protesten werden groot-schalig en creatief toen het Rijk in 1974 een nieuw plan publiceerde: in Zoetermeer (Werkgroep Leefbaar Zoetermeer) en in Den Haag en Leidschendam (Aktie Wég Landscheidingsweg). De parallelweg langs de Rijksweg 12 verdween van de kaart. Op de Voorweg gingen bewoners over tot wegafsluiting (27 november 1974). Dat zou niet de laatste keer zijn.

1975 en later: stilstand en herstart

Rijksweg 14 werd door de Tweede Kamer eind 1975 van de agenda afgevoerd, het geld ging naar Groningen. Verbreding van Rijksweg 12 was voorlopig de enige optie. Een nieuwe minister van Verkeer en Waterstaat, Smit-Kroes, nam in 1986 het initiatief om de verbinding Den Haag-Leidschendam-Zoetermeer vlot te trekken.

Samen met een landschapsarchitect werd een plan bedacht 'voor een stedelijke snelweg met de kwaliteit van een parkway', met een tunnel. In 1989 bereikte Zoetermeer overeenstemming met Leidschendam over het tracé van de weg en werkte de provincie mee aan de voorbereiding van de aanleg.

Het plan uit 1986 was echter te duur, totdat in 1994 een projectontwikkelaar voorstelde in Voorburg op de tunnel woningen te bouwen. Daarmee ontstond meer financiële ruimte en viel het bezwaar van Voorburg weg. Aan de Haagse kant kwam een tunnel onder de woonwijk Benoordenhout (Hubertustunnel). Tunnels lossen conflicten tussen stad en verkeer op!

Met wat extra rijks-geld was in 2003 een erfgenaam van Rijksweg 14 tot stand gekomen zoals we die nu kennen, aansluitend op de Amerikaweg. Maar met vertrouwen op wat Rijk en provincie beloven moet je voorzichtig blijven.

Verzet tegen de aanleg van de Verlengde Landscheidingsweg

Bronnen

Stadsarchief Zoetermeer, archief 050 Gemeentebestuur Zoetermeer 1962-1975:

Inv. 429 Voorbereiding aanleg Rijksweg 14; Inv. 1068 Ontwerpstructuurplan Groot Zoetermeer 1.1.1961-1.1.1971 Nationaal Archief, toegangsnummer 3.02.22 archief van de Griffie van de provincie Zuid-Holland (1826) 1946 - 1975 (1991):

Inv. 2091-2092 Streekplan Haagse agglomeratie, 1962-1973

Literatuur

A.J. van der Burg, 'Keulen en Aken zijn niet op één dag gebouwd; de lange voorgeschiedenis van Rijksweg 14', Jaarboek Die Haghe, 2018, blz. 220-239

Bensjes

Voor deze rubriek een reactie van Max Hofman. Hij reageerde op het artikel: 'Zomaar een straat: De Vlamingstraat'. Max beschreef in 2011 de geschiedenis van de Doopsgezinde Gemeente Zoetermeer. Hij constateerde ook toen al onzekerheid over het ontstaan van de naam Vlamingstraat en suggereert dat de naam afkomstig zou kunnen zijn van vervolgde Doopsgezinde Vlamingen die eind 16e eeuw naar Holland vluchtten.

Max is niet alleen lid van Oud Soetermeer, maar ook lid van de commissie Historisch Erfgoed. Wellicht kan hij nog documenten boven water krijgen waardoor onomstotelijk vastgesteld kan worden waaraan de Vlamingstraat zijn naam te danken heeft.

In memoriam

In januari overleed Peter Bekking, 78 oud. Peter was vanaf 2015 bestuurslid van onze vereniging en penningmeester. Als bestuurder was hij bescheiden, hield zich op de achtergrond maar op de financiën was hij accuraat en scherp van inzicht. Ook bij andere activiteiten was hij altijd bereid om mee te helpen, zoals bij de inrichting van de jaarlijkse kaarsjesavond met zijn miniatuurhuisjes. De vereniging is hem hiervoor veel dank verschuldigd. Als persoon zal hij worden gemist, vanaf nu vormt hij een waardevol deel van onze herinnering. We wensen zijn familie veel sterkte bij dit verlies.

Wij digitaliseren uw films, video's, dia's, rolletjes en foto's!

Maar u kunt bij ons natuurlijk ook terecht voor:

Pasfoto's voor rijbewijs of paspoort

Zonder afspraak en klaar terwijl u wacht.
U kunt via ons ook uw rijbewijs online verlengen!

Camera's en lenzen

Van compactcamera's tot professionele spiegelreflex- en systeemcamera's en toebehoren, wij leveren alles tegen concurrerende prijzen en mét een vakkundig advies.

Foto's afdrukken terwijl u wacht

Van telefoon, USB-stick of geheugenkaart drukken wij uw foto's af op topkwaliteit glanzend of mat papier, tot en met formaat A3 direct klaar.

Fotoshoots en bruidsreportages

In de studio of op locatie, professioneel afgedrukt.
Een trouwreportage mét album heb je al vanaf € 495,-!

Foto's op hout, aluminium, plexiglas of in kristal

Geef uw mooiste foto's een unieke uitstraling.
Ook fantastisch om kado te krijgen!

FOTO LINTHOUT
al meer dan 70 jaar dé vakfotograaf!

Dorpsstraat 68 info@fotolinhout.nl
079 - 316 3084 www.fotolinhout.nl

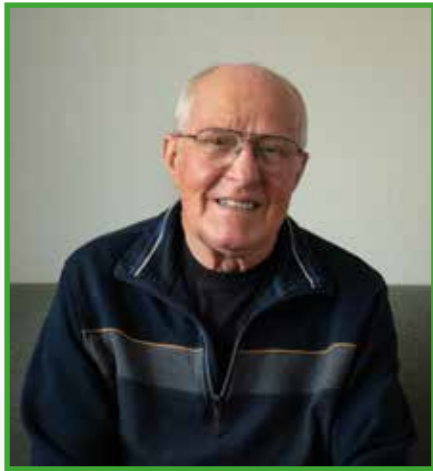
Van Veen
Schoenen

Dorpsstraat 83 2712 AE Zoetermeer
Telefoon (079) 316 31 56
WWW.vanveenschoenen.nl
vanveenschoenen@gmail.com

In memoriam

Ook in januari overleed Wil Dreise op 91-jarige leeftijd. Hij was al snel na de oprichting van de Interviewgroep Sprekend Verleden (1990) betrokken bij deze werkgroep en interviewde in de daaropvolgende 20 jaar samen met Louis van den Burg, Ria Moers en Aat Hoogland vele Zoetermeesters. Daarnaast bezorgde hij tientallen jaren 't Seghen Waert. Zijn persoonlijke interesse en expertise lag bij het busvervoer.

Wil was een bescheiden, hulpvaardige en vriendelijke man. We zijn hem dankbaar voor zijn vele activiteiten voor de vereniging en wensen zijn familie veel sterkte bij dit verlies. Helaas hebben we geen foto van hem.

Werken bij Brinkers, het verhaal van Aad van der Linden

Ton Vermeulen, Piet Drapers, Joke de Kler

Mijn doopnaam is Arie. Ik ben een getogen Zoetermeerder maar geboren in Leiden in het Academisch Ziekenhuis, 15 juli 1945. Mijn moeder is geboren in Zegwaard, op de Horre, ze was er een van de grote familie Klos. Mijn vader komt van Benthuisen. Daar had zijn moeder een kruidenierswinkel. Ze was heel vroeg weduwe geworden. Mijn vader is opgegroeid in Benthuisen. Hij heeft mijn moeder ontmoet toen hij een krantenwijk liep op de Zegwaardseweg. Ze zijn in 1939 getrouwd en op de Leidsewallen 71 gaan wonen.

De eerste jaren

Mijn vader werd in 1940 gemobiliseerd in Den Haag, de Alexanderkazerne. Die is in de nacht van 9 op 10 mei gebombardeerd. Dat heeft hij overleefd, maar er zijn 66 soldaten om het leven gekomen bij dat bombardement en meer dan 100 paarden, want hij zat bij de cavalerie. Mijn vader is toen met een groep de Waalsdorpervlakte op gevlucht en daar hebben ze de nacht doorgebracht. Na de capitulatie is hij naar huis gekomen. In 1942 of 1943 is mijn vader door Steenhuizen (politie, red) gesommeerd om naar Arnhem te gaan voor de arbeidsinzet. Toen mijn vader daar voor de poort stond zeiden ze: Kees, als je hier binnen gaat kom je niet meer terug. Toen is hij met de trein weer teruggekomen en min of meer ondergedoken gebleven in zijn eigen huis.

Mijn kindertijd speelde zich af op de Leidsewallen. Ik ging naar de Openbare School, Dorpsstraat 114. Ik ben eerst in het Spaarbankgebouw naar de kleuterschool geweest, twee jaar en toen ik 6 jaar werd naar de lagere school. Ik ben niet gelijk gaan werken, want dat mocht nog niet. Ik heb twee jaar in Delft op de LTS gezeten, ik zat in de metalen, constructie en smeden. Daarna, ik was net 15 jaar geworden, ben ik in augustus 1960 bij Brinkers begonnen.

Aad gaat naar Brinkers

Ik ben begonnen in het Brinkersgebouw in de Vlamingstraat. Dat was in tweeën gedeeld. Het ene gedeelte was bestemd voor bewerking van slaolie en het andere gedeelte was de PDF, Precisie Draaibanken Fabriek. Ik heb daar het werk geleerd van Jan in 't Veen. De PDF was een afdeling waar de machines werden gereviseerd die nodig waren voor de productie en de verpakking van margarine. Maar we maakten er bijvoorbeeld ook de slijpmachines voor Hardglas, een ander zelfstandig bedrijf, maar de directie was wel familie van elkaar. Het zat op hetzelfde terrein. We

maakten de slijptafels, de machines waar het glas op geslepen werd en ook gesneden. Maar ook transportbanden maakten we voor beide bedrijven. In de Vlamingstraat zat het hoofdkantoor van Brinkers. Het achterste gedeelte van dat gebouw was de drukkerij. Op het terrein zaten ook de autowerkplaats en de autostalling. Er was ook een timmerzolder en daar onder zat de schilderwerkplaats en een magazijn met materialen. In de fabriek werd eigenlijk alles zelf gemaakt. En Akkerlust voor aan de straat was in gebruik bij directeur Gerard Brinkers als kantoor en voor officiële gelegenheden.

Het machinepark

De machines in die tijd hadden allemaal glijlagers van messing. Als die machines in de productie waren, kregen ze slijtage. Als die slijtage te groot werd, werd die machine vanuit de fabriek aan de Dorpsstraat verplaatst naar de Vlamingstraat. De productie viel niet stil, want er stond een hele rij machines. Wij vervingen de bussen voor de lagers. Die hadden allemaal een tolerantie en daar hadden we voelers voor. Dat maten we. De meetmachines kon je niet zo gemakkelijk

Aad op 15-jarige leeftijd als leerling van de LTS in Delft

verplaatsen, want die zaten in een productielijn, net als de ketels, die een leven lang meegaan. Daar zat ook een lager in en die werd dan soms ook vervangen maar dat deed de technische dienst in de Dorpsstraat zelf. Dus wij hielden ons alleen maar bezig met het reviseren van de verpakkingsmachines en het maken van machines die nodig waren voor Hardglas en voor transport. De vrachtwagens werden geladen in de Dorpsstraat en daar waren transportbanden voor nodig. Die maakten wij ook.

In de werkplaats in de Vlamingstraat lagen allemaal onderdelen van de fabriek, draaiwerken enz., dat was nog een restant van de oude Brinkers, die kocht van alles op. We maakten veel met ijzer en platen, dus we sneden met gas en zuurstof. We maakten in die tijd echt alles zelf, dat was goedkoper dan uitbesteden. Wij kregen hier de eerste margarinekuipjesmachine. Meneer Louis, van de Hardglas, heeft nieuwe mallen ontworpen, die heb ik ook gemaakt. De productie, vooral voor de horeca, is daarna naar Wijchen gegaan en later naar Zeewolde. Er was een olieslagerij in Oudewater. Miljoenen kokosnoten kwamen uit de haven van Rotterdam en werden in Oudewater opgeslagen; de olie werd gebruikt voor de margarine. De beurtschipper kwam uit Rotterdam via de IJssel naar Oudewater. Ik heb daar gewerkt voor 1965, daarna ben ik er nooit meer geweest.

Boter bij het zegeltje

In Den Haag aan de Laan van Meerdervoort zat de reclame-afdeling, met de spaarzegeltjes. Ik heb alle stellingen gebouwd in de Laan van Meerdervoort. Dan ging ik naar Den Haag met het openbaar vervoer. Die stellingen werden gebruikt voor reclamematerialen, kop en schotels, theestellen, nylonkousen, alles wat je toen kon krijgen op die

zegeltjes. Het werd daar vandaan verstuurd. Er zaten twee dames, één was mevrouw Van Leeuwen. Ik geloof dat het in 1963 is verhuisd van Den Haag naar Dorpsstraat 161-163, waar eerst zuivelgroot-handel Noordam zat. Dat gebouw heeft Brinkers toen gekocht en dat hebben we ingericht voor de reclame en het magazijn. Met Johan Stout heb ik daar centrale verwarming ingebouwd. Zo deed ik allerlei

klussen. Ik werd bijvoorbeeld ook naar bakker Jongerius gestuurd als er een machine kapot was, een kneedmachine of wat anders. Maar ook naar De Duif, de koekfabriek die in de latere Graanschuur zat. Wij noemden dat De Duif, want de baas had boven op zolder duifjes zitten. Wij vonden het heerlijk als we daar naar toe gingen, want er mislukte daar wel eens wat en dan kreeg je een half blik koek mee en

Brinkers in het kort

Volgens de overlevering ging de 16-jarige Bernardus Brinkers in 1878 voor het eerst in zaken. Deze Nardus wandelde met een mandje gevuld met boter en groenten naar Den Haag om die deur na deur uit te venten. Op een gegeven moment nam hij ook kunstboter mee, margarine geheten. De zaken gingen zo goed dat hij het oude Huis te Palenstein in de Dorpsstraat kocht en deels inrichtte als pakhuis. Nardus begon te grossieren en mengde margarine met een deel natuurboter, naar wens van de klant. Het bedrijf verhuisde in 1915 naar de Vlamingstraat achter huize Akkerlust, waar de Brinkersfamilie ging wonen, maar het bedrijf groeide zo hard dat in de jaren (19)'30 het oude terrein weer werd gekocht. Ook de daar gelegen Centrale Fabriek in zuivel van Noordam werd overgenomen. In 1939 kreeg het bedrijf de naam Brinkers Margarinefabrieken NV. Naast de margarine had Brinkers interesse en belangen in de fabricage van hardglas en in de metaaldraaijerij.

In 1956 kwam de kleinzoon van Nardus, Gerard, aan het roer te staan. Brinkers groeide hard, nam andere bedrijven over en vestigde nieuwe: een margarinefabriek in Nijmegen en later Wijchen (1927), een olieslagerij voor kokosolie in Oudewater (1955), een hardingsfabriek in de Botlek (1964), in de jaren '70 gevolgd door een fabriek in bakkerijproducten en sauzen. In die tijd kwam zoon Bernardus, Ben, in de directie.

Het almaar uitdijende bedrijf met steeds grotere vrachtwagens paste niet meer in de Dorpsstraat, toen het winkelhart van een groeistad. In 1967/68 verhuisden de activiteiten in de Vlamingstraat en Dorpsstraat naar nieuwbouw aan de Bleiswijkseweg. Gemeentewerken trok in het complex Vlamingstraat, de fabriek in de Dorpsstraat werd gesloopt voor onder meer de vestiging van een supermarkt, nu Hoogvliet.

In 1984 werden de raffinage van eetbare oliën en vetten en het harden (de grondstoffenafdeling) overgenomen door Cargill en verdwenen naar de Rotterdamse Botlek. De margarinefabriek verhuisde in 1998 naar Zeewolde. De vrijkomende panden transformeerden in het Zoetermeerse Dutch Innovation Park, met bedrijven en honderden ICT-studenten. Het hoofdkantoor van Brinkers bleef nog tot begin 21ste eeuw in Zoetermeer gevestigd, in huize Akkerlust aan de Vlamingstraat.

Brinkers fabrieken aan de Vlamingstraat rond 1960. 1. Voormalige boerderij Van Reeuwijk; 2. Hardglasfabriek; 3. Precisie Draaibanken Fabriek; 4-5. Woningen aan de Laan van Brinkers; 6; Autowerkplaats; 7. Transformatorhuisje; 8. Kantoor en drukkerij (foto Aerocarto)

dan hadden we weer wat bij de koffie. Ook als het uurwerk van de Boterkerk aan de Stationsstraat kapot was gingen we daar naar toe. Je kreeg een werkorder mee met een kaartje waar het werkordernummer op stond.

Op een gegeven moment reden er vanuit de fabriek wel zestig auto's rond, die bij iedere melkboer 1 of 2 doosjes margarine in de week afzetten. Iedere chauffeur had zijn eigen wijk, door heel Nederland. De jaren 1960-1965 waren best heftig voor het bedrijf, want je had toen plantenmargarine Planta van Unilever die niet goed uitpakte (mensen kregen huiduitslag die leek op netelroos met koorts als gevolg, red.). Toen ging bij ons de productie wekelijks omhoog. Dat lukte wel, maar als die productie er moest komen, moest de fabriek stilgelegd en dan werd er aan een uitbreiding gebouwd. Dat deden we met de twee technische diensten.

Collega's

Je kende ook iedereen in die tijd. Het was een uitzondering als je buiten het dorp werkte. Het merendeel van de Zoetermeesters werkte in Zoetermeer zelf, vaak bij de grote bedrijven zoals Nutricia, Zephyr, De Spar, Brinkers en Van der Spek. Op een gegeven moment kwamen er ook mensen uit de omliggende gemeenten bij, één Hongaar en eind jaren zestig Spanjaarden, met name bij Hardglas en Nutricia. Bij Hardglas is één van die jongens met een Zoetermeers meisje Bierman getrouwd. Maar dat waren wel uitzonderingen.

Mijn tijd bij Brinkers is een mooie tijd geweest, vooral met die groei, ook met de overname van bedrijven. Ik ben met Johan Stout en met nog meer monteurs, onder andere in Wijchen geweest, daar werd de fabriek gemoderniseerd. De groep bestond onder anderen uit Leo van der Steen, Fons Voorn, Johan Stout,

Jan Intveen, Jan Oliehoek en ik. Leo van der Steen was stateloos en kwam uit het vreemdelingenlegioen. Hij was van origine een Belg, zoon van een kastelein en hij woonde in het 'Tranendal', de Brinkersbuurt bij de Trompstraat. Voor Brinkers Zoetwaren Zoetermeer in de Vlamingstraat hebben we ook nog werk gedaan. BZZ was een zuivelfabriekje van een neef Brinkers, daar maakten ze chocoladeboter. Ze hadden één machine staan, die pakjes maakte, een kneedmachine. Als die kapot was dan werd ik daar naar toe gestuurd om hem te repareren.

Bleiswijkseweg

In oktober 1965 ben ik in militaire dienst gegaan. Een jaar later was ik weer vrij en ben ik voor de nieuwe fabriek aan de Bleiswijkseweg gaan werken. Toen waren net de eerste palen geslagen, op 9 september 1966. Ik heb daar alle voorkomende

De Brinkersfabrieken namen aan de Dorpsstraat enorm veel plaats in, 1960

werkzaamheden gedaan, de hele bekisting, de bedrading door lassen voor de energie, want er moest voldoende weerstand op de aardweerstand zijn. Ik heb daar mee geholpen de liften te bouwen, de machines te installeren en de hele apparatuur.

Samen met Leo van der Steen heb ik een maquette gebouwd als voorbeeld voor de echte bouw. De fabriek ging proefdraaien op 8 juli 1968.

Er waren in het begin wel problemen bij de fabriek, zoals dat gaat. Nog voordat hij in productie kwam, want er werden ook gelijk allemaal nieuwe machines geleverd. Die kwamen uit Zwitserland, van SIG (Schweizerische Industrie-Gesellschaft). Dat was een hele grote fabriek. Daar maakten ze eigenlijk alles, van paperclips tot vliegtuigonderdelen. De koelmachines kwamen uit Zwitserland en

de liften ook. De monteur van de liftenfabriek uit Zwitserland kwam alleen. Dus die heb ik ook bijgestaan met het bouwen van liften. Er was

permanent iemand uit Zwitserland die alles begeleidde. Daar kwamen ook de eerste kuipjesmachines voor margarine vandaan.

Maquette voor het fabriekscapex van Brinkers aan de Bleiswijkseweg, 1966

Uit de Dorpsstraat

In 1968 vertrok de productie uit de Dorpsstraat. Geen dag te vroeg want de vervuiling was behoorlijk. In de Dorpsstraat reden tot die tijd de waterstoftanks voorbij. Het water achter de Dorpsstraat en in de Leidsewallenwetering was sterk vervuild.

Toen ik werd geboren op de Leidsewallen hadden we geen leidingwater. In de jaren vijftig kregen we een aansluiting omdat de tuinders niet meer konden spoelen met het water van de Leidsewallen. Zo smerig was dat water, dat kon behoorlijk meuren.

In de nieuwe fabriek ben ik op de technische afdeling gebleven. We hadden een groepje storingsmonteurs, want het was 24-uur dienst. In het weekend werd de fabriek stilgelegd en schoongemaakt.

Zondagavond begonnen we met de fabriek op te starten. De ene week liep ik dan dagdienst en de andere week een storingsdienst. Het bleef allemaal nogal onderhoudsgevoelig omdat het bijna allemaal mechanisch was. We hadden wel meet- en regeltechniek, een klein afdelinkje, dat was met name om de meetapparatuur af te stellen. Aan de Bleiswijkseweg hadden

De ompakkerij van Brinkers in de Dorpsstraat in 1962

we een eigen werkplaats. Maar dat was met al die fabrieken zo, ook bij Nutricia. Al die technische diensten zijn verdwenen, er werden steeds meer mensen van buitenaf gehaald.

Ik ben gebleven tot 1974. Toen ben ik overgestapt naar het busvervoer, technische dienst bij West-Nederland. Boskoop was mijn standplaats.

Wonen op het water

Ik ben getrouwd in 1967, met Gerrie Vos. Toen we net getrouwd waren hebben we nog een paar maanden ingewoond bij mijn schoonouders, die woonden in de Molenstraat. Ik kon wel een huis krijgen van Brinkers, maar dat was een flatje aan de Karel Doormanlaan en daar wilde ik niet in. Als je uit de polder komt is dat toch een apart leven. Toen konden we een woonboot krijgen aan de Leidsewallen, die huurde ik drie jaar van Cock van Reeuwijk. Als je mijn vrouw vraagt, het was de mooiste tijd! Het was klein, maar beter dan een flatje.

Er was waterleiding en de verwarming was op petroleum. Als het koud was dan stookte je meer dan tien liter petroleum op een dag. Ik had een groot vat staan. In 1970 zijn we verhuisd naar de Molenstraat. Die woonboot moest weg, ik had geen woonvergunning en ik had een hele boze brief van de gemeente gekregen omdat ik er illegaal ingegaan was. Ik stond op de zwarte lijst en ik hoefde niet meer te rekenen op ooit een huis in Zoetermeer. Maar ik had inmiddels een huis gekocht in de Molenstraat. Gerrie's oom stond borg. Toen de woonboot eenmaal leeg was werd hij direct weggehaald.

Jan Vermeulen aan het werk bij de Hardglasfabrieken, jaren (19)50

Familiebedrijf

Brinkers was een echt familiebedrijf en het was dan ook gewoon dat je klussen voor de familie deed. Mijn chef zei eens tegen mij, je moet naar mevrouw, want de vaatwasser doet het niet. Dat was mevrouw Brinkers. Wij noemden haar tante Thea, de vrouw van directeur Gerard Brinkers. Nooit gehoord dat er een vaatwasser bestond, we hebben het over 1960, 1961. Dus ik ging naar mevrouw toe, in Akkerlust en ik dook die vaat-

Gerard en Thea Brinkers, 1975

wasser in. Heel de filter zat vol met papiertjes en lucifertjes. Want mevrouw zette gewoon ook de asbakken in die vaatwasser. Dus ik ging weg en die vaatwasser deed het weer prima. Daarna

ben ik altijd "het mannetje" gebleven en als er wat gedaan moest worden op Akkerlust moest Aad komen. Dat Brinkersfamiliegevoel straalde ook naar het personeel uit. We zagen directeur Brinkers regelmatig. Ik had ook veel contact met Ben, de zoon. In die tijd studeerde hij of ging naar school, maar in de vakantieperiode had hij wel ideeën en dan hielp ik hem wel eens. Hij kocht bijvoorbeeld zo'n skelter en daar moest wel eens wat aan gelast worden. En dat was heel gewoon. Van het afval van het slijpen van de messing lagers mocht ik vis kopen. Vrijdags ging ik met een emmertje op de fiets naar de oudijzerhandel Theo Goedegebuure op de hoek van de Zegwaartseweg. Kwam ik terug langs Hikke (viswinkel, red.), dan moest ik van dat geld vis kopen en dan ging ik door naar het werk en dan werd er vis gegeten, want katholieken mochten vrijdags geen vlees eten. Brinkers was een enorm sociaal bedrijf. Er werd van alles georganiseerd door de personeelsvereniging. We hadden vaste kaartavonden, Sinterklaasfeesten. Je moest lid zijn van de vereniging, maar je betaalde een heel klein bedrag want Brinkers droeg veel bij. Het was echt een hechte club.

Gezicht op de Leidsewallen met de woonboot op de voorgrond in 1970 (foto: Cor van Wieringen)

Er was er een jarig !

Op 12 januari 2024 bestond het Historisch Genootschap Oud Soetermeer precies 75 jaar. Op die dag in 1949 werd in restaurant "De Jonge Prins" in de Dorpsstraat de oprichtingsvergadering gehouden.

Jubileumjaar Historisch Genootschap ten einde

Vorig jaar werd het 75-jarig bestaan uitgebreid gevierd met tentoonstellingen, de presentatie van een fotoboek en het samenstellen van de Canon van Zoetermeer.

Tijdens de Nieuwjaarsreceptie, op zaterdag 11 januari, werd het jubileumjaar officieel afgesloten. De twee laatste activiteiten waren het uitreiken van de Publieksprijs van de fotowedstrijd 'Zoetermeer in beeld' én de presentatie van de digitale Canon van de geschiedenis van Zoetermeer.

De Publieksprijs van de fotowedstrijd was voor Ton Jelsma met een foto van de Broekwegwetering. Daarna presenteerde Stadsarchivaris Leonard Korevaar de historische Canon van Zoetermeer. Deze Canon is vanaf nu te zien op de website

geheugenvanzoetermeer.nl

Boven: Ton Jelsma en Niek Nieuwenhuijsen met de winnende foto

Onder: Leonard Korevaar presenteert de Canon van Zoetermeer (foto's: Ron Tousain)

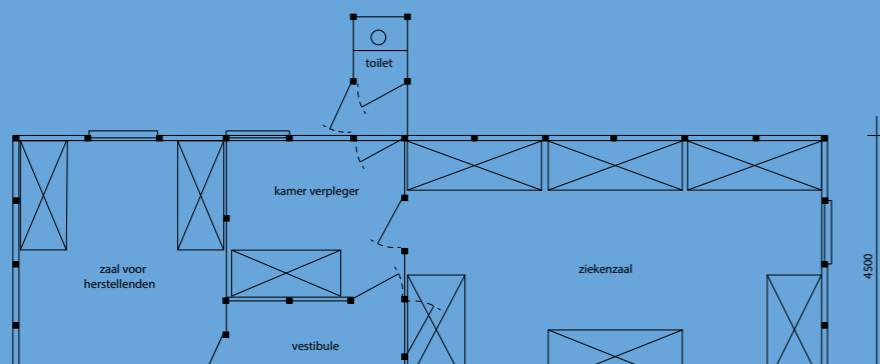
De Publieksprijs van de fotowedstrijd was voor Ton Jelsma met een foto van de Broekwegwetering.

Raadplaat

De redactie is heel benieuwd naar informatie over deze gevelsteen, die zich ergens in een tuin in Zoetermeer zou bevinden. Hij laat zien dat Hermanus de Vriese en Jan Nijding op 10 juni 1779 een gebouw opleverden. Hun gereedschap als metselaar en timmerman staat er ook op. Waar is de steen; van welk gebouw is hij afkomstig? Wie het weet mag het zeggen!

Project van een Verplaatsbare Houten Ziekenbarak
Vooraanzicht

Wist je dat....

....er aan de Delftsewallen van 1907 tot 1933 een ziekenbarak stond?

De gemeente Zoetermeer had sinds 1895 een verplaatsbare houten barak in de opslag om te gebruiken bij het uitbreken van besmettelijke ziekten.

In 1907 werd een stenen voet gemetseld op het terrein van de gasfabriek (nu de Gasfittershof) en kreeg de barak een plek. Er was ruimte voor zes bedden voor lijdens aan besmettelijke ziekten, twee bedden voor herstellenden en één voor de ziekenverpleger. Zo nodig konden ook huisgenoten van zieken hier verblijven. De verlichting bestond uit petroleumlampen en ontlasting van de zieken werd opgevangen in afvoerbare tonnen.

Of de barak ooit is gebruikt vermeldt de historie niet. In 1933 is hij voor afbraak verkocht.

Zomaar een straat: Dillenburgstraat

Als je het stamslot van de Nassaus in Duitsland denkt te bezoeken kom je bedrogen uit. Van de burcht is niets meer over, op de plek staat een 19e-eeuwse toren. De roem van de geboorteplaats van prins Willem de Zwijger was in 1960 echter nog springlevend en de burcht kreeg in Zoetermeer een straatnaam.

Aanvankelijk heette de straat Emmastraat maar dat werd onpraktisch gevonden, een straat met een haakse bocht. In de gemeenteraad werd Willemstraat voorgesteld 'temeer omdat de straat niet zeer belangrijk is'. Raadslid J. Lamens protesteerde, Willem was juist een belangrijke naam!

Het werd Dillenburgstraat, een mooie en neutrale naam. Jammer genoeg zijn er nooit huisnummers uitgedeeld want er kwamen uiteindelijk alleen achterkanten en zijkanten en geen voorgevels van gebouwen aan de straat. Eigenlijk net als bij het stamslot.

Theatercollege Znap je stad!

Van alle mooie verhalen die er in de loop der jaren over Zoetermeer zijn geschreven is een cursus gemaakt die u in vier zondagmiddagen meeneemt door de stad. Het wordt een levendige voorstelling, een theatercollege, vanaf het prilste begin van Zoetermeer rond het jaar 1000 tot nu. Aan de hand van karakteristieke personen en iconische bouwprojecten wordt u meegenomen. Behalve de vier 'colleges' komen er ook passende rondleidingen door de Stadsgidsen en krijgt u een reader in de vorm van een 'plaatjesalbum' mee naar huis.

Het Architectuurpunt Zoetermeer trekt de kar, HGOS, Schatbewakers en Stadsgidsen doen intensief mee. Het Fonds voor Cultuur Participatie financiert de voorstellingen, samen met het Architectuur Punt Zoetermeer. Laurens de Groot, Man met Koffer, doet ook mee.

Noteer de data: zondag 16 maart – 30 maart – 6 april – 13 april. Tijd: 14.00-16.00 uur. Plaats: CKC, Leidsewallen 80.

Boven: Afrikaweg en Bredewater in de jaren '70 (Stadsarchief Zoetermeer)
Onder: Centrum West in de jaren '90 (Stadsarchief Zoetermeer)

't Kaashuys
vers vriendelijk vakkundig

Voor iedere gelegenheid een heerlijke kaas, wijn of notenmix

kaas noten wijn olijven

't Kaashuys Zoetermeer
Dorpsstraat 103
079-3167616

't Kaashuys Reeuwijk
Miereakker 8
0182-300797

3D scanmodellen en virtual tours zijn ideaal voor:
 scholen - vergadercentra - galleries - musea
 kerken - erfgoedlocaties
 theaters - concertzalen
 winkels - showrooms

Overtuig uw relaties met professioneel beeld.
 Luchtfotografie, 3D-scanmodellen, virtual tours, bedrijfsfotografie.

energie in beeld
ardito
 www.ardito.nl - 079-3436003 - info@ardito.nl

MONDIAL MOVERS
 VERHUISBEDRIJF HENNEKEN BV

EMG
 EUROPEAN MOVING GROUP

HENNEKEN BV
Professionele verhuizers van huis uit.

- Particuliere verhuizingen
- Kantoor- en bedrijfsverhuizingen
- Nationale- en internationale verhuizingen
- Verhuiswinkel
- Verwarmde en beveiligde inboedel-/archiefofslag

Goudstraat 51
 2718 RD Zoetermeer
 Telefoon: +31 (0)79-361 13 68
 E-mail: info@henneken.nl
 Internet: www.henneken.nl

ERKENDE VERHUIZERS

Wist je dat....

Het Historisch Genootschap Oud Soetermeer vier keer per jaar een digitale nieuwsbrief uitgeeft?

Graag houden wij u via email op de hoogte van nieuws over Oud Soetermeer, bijvoorbeeld in de vorm van aankondigingen en de NieuwsFlits.

U kunt uw email-adres doorgeven (indien nog niet eerder gedaan) aan ledenadministratie@oudsoetermeer.nl met vermelding van uw naam en adres.

Historisch Genootschap Oud Soetermeer

Dorpsstraat 132, 2712 AN Zoetermeer
 079 319 06 83
info@oudsoetermeer.nl

Ledenadministratie en bezorging:
 06 1988 3301
ledenadministratie@oudsoetermeer.nl

Dagelijks bestuur

Jan de Ruiter 06 2126 5975
voorzitter@oudsoetermeer.nl
 Bert van Eken 06 5434 6224
secretaris@oudsoetermeer.nl
 Peter Bazan 06 3955 4442
penningmeester@oudsoetermeer.nl

Werkgroepen en commissies

Werkgroep Collectie:
collectie@oudsoetermeer.nl
 Commissie Historisch Erfgoed:
che@oudsoetermeer.nl
 Genealogische Werkgroep:
gwz@oudsoetermeer.nl
 Leesgroep Lastige Letters:
paleografie@oudsoetermeer.nl
 Filmwerkgroep:
wbbg@oudsoetermeer.nl

Bankrekeningnummer

NL 68 ABNA 06 13 09 20 07

Tweelingdorp

Ton Vermeulen

Zoetermeer een tweelingdorp? Jawel, voor 1935 bestonden er twee dorpen die tegen elkaar aan lagen: Zoetermeer en Zegwaart. De scheidslijn liep door de Leidsewallen en Delftsewallen. Ten westen lag Zoetermeer en ten oosten Zegwaart. De Oude Kerk lag op de grens, op grond van beide dorpen. Zoetermeer was rond 1000 ontstaan langs de oevers van het Zoetermeerse Meer, in 1614-1616 drooggemalen tot Meerpolder, Zegwaart was iets jonger. Daar gingen mensen in de 12de eeuw het moeras vanuit de Zegwaartseweg ontginnen. Langzaam groeiden de dorpen naar elkaar toe. De dorpen kregen, behalve een gezamenlijke kerk, een eigen bestuur, eigen raadhuis, eigen school en eigen ambtenaren. De andere zaken deed men steeds meer gezamenlijk. Bestuurlijke samenwerking viel echter tegen. In 1848 stemde de Zoetermeerse gemeenteraad tegen: Zegwaart was armer en de belastingdruk hoger. Ook toen in 1894 beide dorpen dezelfde burgemeester kregen bleef men spreken over het rijke en het arme dorp. Zoetermeer leek dan ook rijker: de kavels aan de Zoetermeerse Dorpsstraat zijn breder en er staan kapitale huizen. Er moest eerst een burgemeester van buiten komen. L.R. Middelberg vond het maar raar dat overheidsvragen van de ene naar de andere gemeentesecretaris gingen om ongeveer hetzelfde overgetypt te worden. In 1931 mocht hij een onderzoek instellen. Het bleek dat de twee dorpen even welvarend waren, mensen de winkels in beide dorpen bezochten, de belastingdruk even hoog was en beide wat economie betreft erg op zuivel gericht waren. Dat Zoetermeer veel grotere reserves had wist Middelberg slim te omzeilen. Het was na acht eeuwen tijd om 'een wettig huwelijk' te sluiten, vond hij. Dat gebeurde in 1935. Het leven ging gewoon verder, al vond de man in de straat nog heel lang dat het voormalig Zoetermeerse deel veel voornamer was en Zegwaart meer van de ambachtsman en de arbeider, ofwel de man met de pet. Het grootste probleem na de fusie was nog om de gemeentebesturen samen te voegen. Een zuilenstrijd volgde die nog decennia zou door etteren. Ach, zelfs bij tweelingen is er wel eens tweespalt.

De adverteerders en de hierna genoemde bedrijven maken met hun steun de activiteiten van Oud Soetermeer mogelijk.

Bouwmarkt De Bouwhof
www.bouwhof.com

Cammeraat IJzerwaren
www.cammeraat.nl

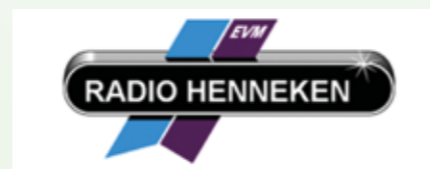
Flaire Online diensten
www.flaire.nl

Diervoeders Zoetermeer
www.diervoederszoetermeer.nl

Van As | Oviron makelaars & taxateurs
www.vanas-oviron.nl

Henneken Radio en TV
www.radiohenneken.nl

Van der Slik Caravan Centrum
www.vanderslik.nl

Bode Scholten BV
www.bode-scholten.nl

Blomsma Print & Sign
www.blomsma.nl

Wilt u ook adverteren? Neem contact op met de penningmeester:
penningmeester@oudsoetermeer.nl

Colofon

Redactie: Piet Drapers, Dicky Dijkstra, Ronald Grootveld, Ron Tousain, Ton Vermeulen
redactie@oudsoetermeer.nl
Vormgeving: Ron Tousain
Uitgave: HGOS
ISSN: 1384-7260
Drukwerk: DIGITALLI.NL
Afbeeldingen zijn afkomstig uit de collectie van Oud Soetermeer, tenzij anders vermeld

Kopijdatum 't Seghen Waert vrijdag 4 april 2025
www.oudsoetermeer.nl

14-11-1960
Wereldprimeur in Zoetermeer

Margarinebereiding mogelijk zonder chemische middelen

Anti-spat door procédé met soja-olieprodukt

T.N.O.- „KNAP”

Nauwelijks enkele weken nadat het rumoer rondom de Planta-affaire is verstomd, brengt Brinkers' Margarinefabrieken N.V. te Zoetermeer iets nieuws op de margarine-markt: margarine waaraan geen emulgatoren zijn toegevoegd, en die volgens een TNO-onderzoek betere anti-spat eigenschappen heeft dan de tot vorige week bij Brinkers' gefabriceerde margarine.

Sedert woensdag jl. worden alle afnemers van de Zoetermeerse fabriek, voornamelijk melkhandelaren en kruideniers in ons land, bevoorrad met de nieuwe margarine. In plaats van emulgatoren, is in dit produkt het reeds gebruikte lecithine aangewend. Alleen op een andere manier dan tot nu toe.

Emulgatoren dienen om een goede binding te krijgen tussen de vetten en oliën waaruit de margarine bestaat enerzijds en de benodigde aangezuurde taptemelk en zoutoplossing anderzijds. De bedoeling is om vorming van vocht druppeltjes in het produkt te voorkomen en daardoor het spatten van de margarine in braad- en koekpan tegen te gaan. Anders dan bij de Planta, waaraan een nieuwe emulgator was toegevoegd, wordt uit de Zoetermeerse margarine nu elke chemisch bereide emulgator weggelaten. Het uitschakelen van de emulgator werd mogelijk, toen een der medewerkers van Brinkers', de heer G. L. Hendriks, ontdekte dat lecithine (een uit soja-olie gewonnen produkt) mits op een speciale manier aangewend, een uitstekend emulgerend vermogen heeft.

Deze zelfde lecithine wordt reeds sinds jaar en dag in de margarine verwerkt om de bakaard (bruinen van jus) van de margarine te verbeteren. In het nieuwe proces heeft het natuurlijke produkt lecithine dus een tweeledige functie gekregen.

VIER JAAR BEZIG

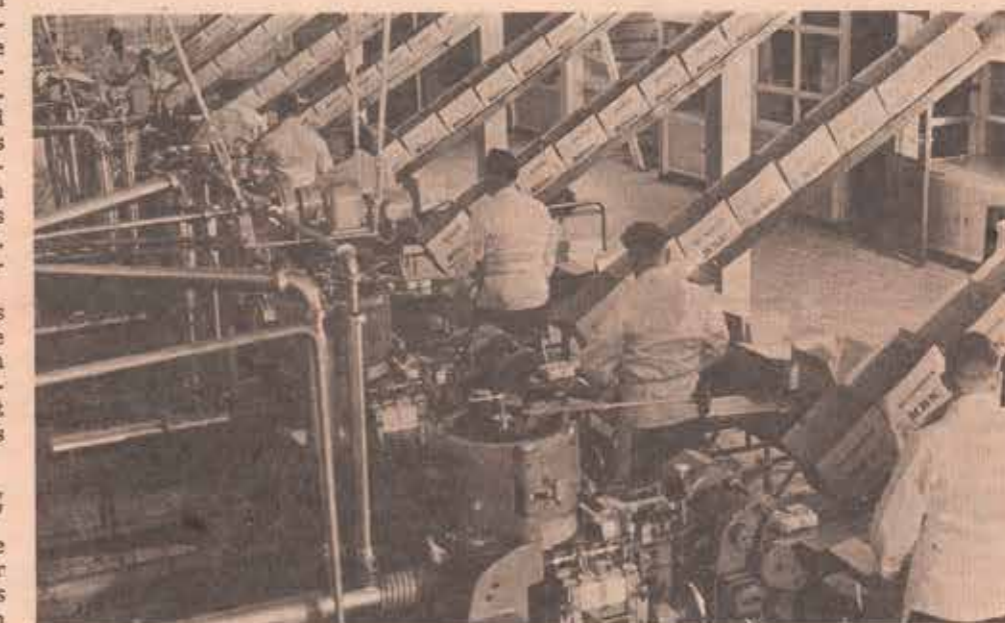
Men is met deze vinding in de Zoetermeerse fabriek al vier jaar bezig. Toepassing van het proces zou echter hoge investeringskosten vergen en men had nu eenmaal goede emulgatoren. Nu echter meer en meer de overtuiging veld wint, dat de chemisch bereide emulgatoren

(als bijvoorbeeld mono-diglycerine) niet in margarine thuishoren — op een congres in West-Duitsland enkele weken geleden sprak men van „artfremd” — en men ook niet de volledige zekerheid heeft, dat de chemische emulgatoren volkomen onschadelijk zijn, acht Brinkers' de tijd gekomen de margarine voortaan volgens het nieuwe proces te bereiden.

De directie van de fabriek ziet dit zelfs als een zodanig nationaal belang, dat men zich bereid heeft verklaard, de bereidingswijze onder bepaalde voorwaarden aan collega-margarine-fabrikanten te verstrekken.

De nieuwe produktiewijze is voorgelegd aan het Centraal Instituut voor Voedings Onderzoek TNO, waar dr. Van Eekelen zich, naar hij van morgen verklaarde, bijzonder verbaasd was over de eenvoudige, maar knappe oplossing die bij Brinkers' voor het emulgator-probleem was gevonden. Bij het CIVO zijn toen uitgebreide en grondige proeven genomen met als resultaat dat het nieuwe produkt uit Zoetermeer aanmerkelijk beter bleek dan het oude. Met name zijn de anti-spat eigenschappen zeer verbeterd. Maar het belangrijkste vond men bij TNO, dat het nu mogelijk is margarine uit natuurlijke stoffen te bereiden en de chemische toevoegingen achterwege te laten. Er zijn ook vergelijkende proeven genomen met margarine's van andere fabrieken, maar daarover laat men zich niet uit.

Het Ministerie van Sociale Zaken en Volksgezondheid is niet ingeschakeld, omdat lecithine altijd al in margarine verwerkt werd en de stof als zodanig ook in de nieuwe bereidingswijze geen verandering ondergaat. Brinkers' is echter wel voornemens het ministerie van de vinding op de hoogte te stellen.

verpakkingsafdeling van Brinkers' Margarinefabrieken Zoetermeer

Alles over de geschiedenis van Zoetermeer

*Dese kuden daryn sijn welen in vroegen jaren.
Daer spraken kuyckwilt nangerend —
Men vrende vortijds aldoor het land :
Nu toelt dit ad'le land weer Geman en Klarenaren.*

Wat doet het Historisch Genootschap voor u?

Maar liefst 50 vrijwilligers zijn dagelijks bezig de geschiedenis van Zoetermeer bijeen te brengen en uit te dragen. Wij kunnen u helpen bij stamboomonderzoek, u de kunst bijbrengen van oud schrift en films en lezingen voor u verzorgen. We plaatsen ook erfgoedborden en hebben verstand van monumenten.

Lees ons tijdschrift 't Seghen Waert of koop één van de boeken over de geschiedenis van Zoetermeer en Zegwaart.

Word lid voor slechts €21,00 per jaar.
U kunt zich aanmelden via onze website of
loop gewoon eens binnen. De koffie staat klaar.

**Word
ook lid!**

Historisch Genootschap

Oud Soetermeer

Dorpsstraat 132
2712 AN Zoetermeer
Telefoon: (079) 319 06 83
www.oudsoetermeer.nl

Openingstijden:
maandag 19.30 - 22.00 uur
woensdag 13.00 - 17.00 uur
zaterdag 13.00 - 17.00 uur

